

DAN MIHALACHE este absolvent al Facultății de Drept și doctor în științe politice. Specialist în analiză și comunicare politică, activează în mediul politic și publicistic din 1991. A fost parlamentar, europarlamentar și consilier al primului-ministru. A publicat numeroase analize, articole de opinie și comentarii. În prezent este lector universitar doctor la Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir“, Facultatea de Științe Politice.

IULIA HUIU este licențiată în filologie și științe politice, a absolvit un master în științe politice și unul în administrație, iar în prezent este doctorand în sociologie. A activat în administrația centrală și cea locală, a fost consilier al primului-ministru. A publicat o serie de articole și studii în revistele de specialitate. Semnează alături de Dan Pavel volumul *Nu putem reuși decât împreună. O istorie analitică a Convenției Democratice, 1989–2000* (Editura Polirom, Iași, 2003).

Dan Mihalache
Iulia Huiu

Trei ani la urne

Volumul I

NEMIRA

foarte mari, cel puțin după cum arată datele oficiale. Sumele variază între 48.008 RON cheltuiți de PNL, 125.790 RON PD-L și 180.439 RON cheltuiți de PSD. Ceea ce înseamnă că Radu Mazăre a câștigat investind 1,9 lei pentru fiecare vot primit. Suma este și mai mică pentru președintele CJ Constanța, raportul fiind de 0,2 lei pe vot în ce-l privește pe Nicușor Constantinescu. Exemple similare pot fi date în cazul primarilor Neculai Onțanu (1,2 lei) și Liviu Negoită (2 lei).

La polul opus se situează orașele și județele echilibrate politic, unde bătălia pentru câștigarea Consiliului Județean sau a primăriei municipiului reședință a fost strânsă și dificilă. Este cazul Iașiului, unde PSD a cheltuit 932.248 RON, față de 247.305 RON PD-L și 174.824 RON PNL, ceea ce a rezultat într-un cost de 15 lei pe vot primit pentru Gheorghe Nichita.

În București, dacă în cazul sectoarelor 2 și 3 ecuația era ca și rezolvată încă dinainte de alegeri, victoria primarilor în funcție nefiind practic nicicând sub semnul întrebării, cele mai complicate competiții au fost în sectoarele 1 și 6, lucru vizibil nu doar din rezultatele finale, ci și din cheltuielile candidaților intrați în turul II. Miza mare a câștigării sectorului 1, spre exemplu și scorul strâns din primul tur a făcut ca pentru Andrei Chiliman costul pe vot să fie de 18 lei, iar pentru contracandidatul său Răzvan Murgeanu de 19,8 lei. La sectorul 6, costul votului primit de Cristian Poteraș a fost de 14,7.¹

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i>	5
CONTEXTUL POLITIC AL ANULUI 2007.....	11
FRONTUL DIN INTERIORUL PNL – FORMAREA PLD....	13
FRONTUL DIN INTERIORUL GUVERNĂRII	20
<i>Schimbarea de strategie a PNL</i>	23
FRONTUL DIN INTERIORUL PARLAMENTULUI.....	38
DE CE ALEGERI EUROPENE ÎN 2007. AMÂNAREA ALEGERILOR EUROPENE.....	53
REFERENDUMUL PENTRU SUSPENDAREA PREȘEDINTELUI.....	59
RETORICA DE CAMPANIE A LUI TRAIAN BĂSESCU. POPORUL, OLIGARHII ȘI „CEI 322“	60
DESFĂȘURAREA CAMPANIEI	64
REFERENDUMUL ÎN SONDAJELE DE OPINIE	79
REZULTATELE REFERENDUMULUI	81
CONCLUZII POST-REFERENDUM	85
VOTUL UNINOMINAL.....	92
ABORDAREA POPULISTĂ A TEMEI VOTULUI UNINOMINAL.....	92
CUM S-A AJUNS LA ACEST SISTEM – CRONOLOGIA DEZBATERILOR PE TEMA VOTULUI UNINOMINAL.....	94

¹ Alte exemple pot fi citite în același studiu.

ALEGERILE EUROPARLAMENTARE.....	108
CONTEXTUL POLITIC LA ÎNCEPUTUL TOAMNEI 2007....	108
PRIMELE ALEGERI EUROPENE – PROVOCĂRI	
PENTRU PARTIDE.....	114
LEGEA DE ORGANIZARE A ALEGERILOR EUROPENE	118
CONFIGURAREA LISTELOR PENTRU	
EUROPARLAMENTARE.....	121
<i>Partidul Democrat</i>	123
<i>UDMR și Tőkés László</i>	125
<i>Partidul Național Liberal</i>	128
<i>Partidul Social Democrat</i>	131
<i>Partidul Liberal Democrat</i>	135
<i>Alte partide</i>	136
CAMPANIA ELECTORALĂ	137
<i>Teme naționale versus teme europene. Strategiile</i>	
<i>și ofertele partidelor politice</i>	137
<i>Slogane de campanie</i>	142
<i>Candidații în campanie</i>	147
<i>Sondaje de opinie</i>	159
<i>Rezultatele alegerilor</i>	161
REFERENDUMUL PENTRU VOTUL UNINOMINAL	164
CONCLUZII.....	166
CONTEXTUL POLITIC LA ÎNCEPUTUL	
ANULUI 2008	173
SCHIMBĂRI ÎN COMPONENTA EXECUTIVULUI:	
BĂTĂLIA PENTRU JUSTIȚIE ȘI SEMNIFICAȚIILE EI	173
SFÂRȘITUL EXPERIMENTULUI PLD-IST	193
ODISEEA UNINOMINALULUI SPRE FINAL	203
PREGĂTIREA CAMPANIEI PENTRU LOCALE	214
<i>PDL – Singuri împotriva tuturor</i>	217
<i>PNL – coagularea dreptei și utilizarea guvernării</i>	218
<i>PSD – recuperarea greilor</i>	220
<i>Strategii naționale de campanie</i>	222

CAMPANIA ELECTORALĂ – STUDII DE CAZ..	229
BUCUREȘTI	230
<i>Context preelectoral</i>	230
<i>Principalii candidați</i>	234
<i>Campania electorală în linii generale</i>	248
<i>Rezultatele</i>	260
<i>Turul II de scrutin</i>	261
<i>Concluzii</i>	269
NEAMȚ	272
<i>De la dominația roșie la dominația portocalie</i>	272
<i>Campania electorală – derulare de forțe portocalii</i>	281
<i>Rezultate și concluzii</i>	290
CONSTANȚA.....	291
<i>„Echipa Mazăre“ și istoricul ei</i>	292
<i>O campanie fără surprize</i>	298
MARAMUREȘ.....	305
<i>Un județ echilibrat din punct de vedere politic</i>	305
<i>Surprizele competiției pentru Consiliul Județean</i>	309
<i>Primăria Baia Mare – o victorie din primul tur</i>	
<i>„la mustată“</i>	316
<i>Concluzii privind alegerile din Maramureș</i>	321
IDEI AMUZANTE DE CAMPANIE	322
ALEGERILE LOCALE 2008 – MODELE	
DE ANALIZĂ	327
PD-L A SCHIMBAT IERARHIA PARTIDELOR	
ÎN ADMINISTRAȚIE	331
PSD – UN REZULTAT SUB AȘTEPTĂRI	336
PNL – A TREIA FORȚĂ ÎN ADMINISTRAȚIA LOCALĂ.....	346
PERSPECTIVA REGIONALĂ ÎN MOD SINTETIC	353
JUDEȚELE DE ECHILIBRU.....	356
JUDEȚE ATIPICE	358
CHELTUIELI DE CAMPANIE.....	360

CONTEXTUL POLITIC AL ANULUI 2007

Nu putem înțelege dinamica anilor 2007-2009 fără a investiga contextul politic în care a început această perioadă electorală. Anul 2007 găsea Alianța PNL-PD într-o etapă tensionată, marcată de nevoia celor două partide de a se diferenția unul de altul și de proiecte privind excluderea reciprocă de la guvernare. Partidul Social Democrat, principala formațiune de opoziție, intra în prima confruntare electorală post-2004 cu o conducere a cărei legitimitate fusese supusă unei lungi contestări. Din rațiuni care țineau de calendarul de aderare a României la UE și de concesiile pe care România le-a făcut atunci, alegerile europene fuseseră planificate pentru mai 2007.

În fapt, nici alianța la putere, nici principalul partid de opoziție nu erau pregătite pentru acest scrutin electoral, care ar fi dat un indicator privind ordinea de popularitate a forțelor politice la momentul respectiv. De aceea, chiar dacă la nivelul retoricii publice au existat critici privind amânarea alegerilor de către premierul Călin Popescu-Tăriceanu, în realitate, mai toate partidele au

răsuflet ușurate atunci când au beneficiat de acest „respiro” politic, generat de amânarea pentru toamnă a europarlamentarelor.

În mod neobișnuit pentru un an situat la mijlocul unui ciclu electoral, ceea ce l-ar fi făcut, în mod normal, mai puțin efervescent și mai degrabă „anost”, monoton, din punctul de vedere al intensității și frecvenței evenimentelor de pe scena politică, anul 2007 a fost unul extrem de agitat și dens.

În analiza contextului preelectoral trebuie să avem în vedere câteva momente politice importante, care au construit cadrul politic general al anului 2007. La debutul acestuia erau deja deschise 3 fronturi principale de „luptă” politică, direct sau indirect legate între ele: frontul din interiorul PNL, care a condus la formarea PLD; frontul din interiorul guvernării – pe de-o parte, între cei doi parteneri din cadrul Alianței D.A., respectiv PNL și PD, pe de altă parte, între exponenții principali ai unei puteri executive bicefale, respectiv președintele și primul-ministru; frontul din interiorul Parlamentului, respectiv inițierea de către PSD a demersului de suspendare a președintelui.

Bătăliile politice pe cele trei fronturi s-au desfășurat practic simultan, cu participarea, în grade diferite desigur, a tuturor actorilor politici și instituționali importanți. De asemenea, în funcție de aceste confruntări s-a structurat și calendarul electoral al anilor următori, și profilul unor acte normative (precum alegerea uninominală a președinților de Consilii Județene, configurarea colegiilor electorale), care au descris scrutinele din perioada 2007-2009.

FRONTUL DIN INTERIORUL PNL – FORMAREA PLD

Anul electoral 2007 a găsit principalul partid de guvernământ, PNL, sub presiunea disidenței aripiei Stolojan.

Demersurile pentru formarea unui nou partid, desprins din PNL, începuseră la finele lui 2006. Între Crăciun și Anul Nou, Theodor Stolojan depusese la tribunal actele necesare înscrierii unui nou partid politic. Numit Partidul Liberal Democrat, acesta se constituia în jurul așa-numitei *Platforme politice liberale pentru clarificarea doctrinară, unitatea și relansarea forțelor de centru-dreapta*¹, având în spate un nucleu în care Valeriu Stoica și Theodor Stolojan erau numele principale.

Lansarea *Platformei* la 15 octombrie 2006 nu era, de fapt, decât ultimul dintr-un șir foarte lung de proiecte, demersuri și acțiuni al căror obiectiv declarat era, *in extenso*, așa-zisa „unificare a forțelor de dreapta”, iar în particular fuziunea PNL-PD.

Inițiativa fuziunii celor două partide, susținută de o parte din PNL și încurajată discret sau mai puțin discret de la Cotroceni, a apărut ca o provocare majoră pentru PNL în contextul guvernării și al existenței Alianței D.A. În sine, această inițiativă avea logica ei, în contextul restructurării sistemului de partide din România. PSD realizase până la acea dată un proiect de unificare a facțiunilor de stânga, mai puțin complicat decât cel presupus de unificare a drepte, iar PD tocmai se convertise la dreapta politică. La rândul său, PNL parcursese

¹ Pentru conținutul integral al *Platformei*, vezi <http://www.platformaliberala.ro/ro/menu-orizantal/documentul-platformei/>

în timp un proces de absorbție a tuturor facțiunilor care se revendicau din zona liberalismului. Două argumente cântăreau important în intenția de a unifica PNL cu PD. În primul rând, reorganizarea sistemului politic pe un binom stânga-dreapta, în al doilea rând, participarea comună la guvernare.

A existat în tot acest proces și un factor extern destul de important. Observatorii și viitorii europarlamentari ai României aveau pentru prima dată acces în Parlamentul European. Aritmetica echilibrului Grupurilor politice din Parlamentul European era destul de delicată. Un PD declarat socialist, împreună cu PSD, ar fi schimbat, fără îndoială, raportul de forțe din interiorul legislativului european, introducând în Grupul Socialist mai mult de 20 de parlamentari. De aceea, din zona europeană a apărut presiunea asupra PD privind schimbarea doctrinei sale și, consecutiv, presiunea PD asupra PNL privind unificarea drepte, ceea ce ar fi dus în Partidul Popular European un număr semnificativ de eurodeputați.

După cum se știe, PD și-a schimbat doctrina de la o zi la alta¹, devenind dintr-un partid de centru-stânga un partid de centru-dreapta. Unele surse, neconfirmate, vorbesc despre rolul important pe care relațiile masonice ale unor lideri (de pildă Sorin Frunzăverde) l-ar fi jucat în

¹ În 1996, Partidul Democrat a fost primit cu drepturi depline în Internaționala Socialistă, pe care a părăsit-o în 2005. La 25 mai 2005, cu ocazia Convenției Naționale Extraordinare, s-a produs trecerea bruscă de la doctrina social-democrat la cea populară. Cu acel prilej, Emil Boc a devenit președinte al PD, cu moțiunea „România prosperă, România democrată”, de orientare populară. În 2006, PD a devenit membru PPE. Vezi site-ul oficial al PDL www.pdl.org.ro.

acest proces de urgentă reorientare doctrinară. Certe sunt însă două lucruri. Unu, că PD a dovedit o extraordinară flexibilitate în reorientarea sa ideologică, ceea ce, de fapt, ne arată că era și avea să rămână un partid an-ideologic (un partid „de centru-dreapta, popular” pentru exportul european și un partid populist pentru viața publică internă). Și doi, că obiectivul strategic de preservare a echilibrelor din Parlamentul European a fost atins.

Acesta este, în linii generale, contextul intern și extern în care a apărut planul fuziunii. Disputa asupra fuziunii a avut doi actori semnificativi: pe de o parte, Valeriu Stoica, pe de altă parte, Călin Popescu-Tăriceanu și echipa din jurul lui. Tema fuziunii a polarizat puternic dezbateră internă din PNL, iar în raportarea la ea au contat mai degrabă calculele tactice și de oportunitate decât argumentele de ordin doctrinar.

Factorul Băsescu și caracterul non-ideologic al PD, construit mai degrabă ca un partid pentru exercitarea puterii și extragerea de beneficii financiare, au funcționat ca surse de „descurajare” într-o discuție rațională asupra fuziunii. Aceasta a fost echivalată de liberalii cu convingeri tradiționale cu o „predare” a partidului către Traian Băsescu, cu un viitor și cu un profil incert. Împotriva teoriei fuziunii s-au așezat nu doar zonele tradiționale din PNL, ci și noii sosiți, proveniți din formațiuni ca ApR.

Practic, deși teoria fuziunii avea gradul ei de raționalitate, factorul Băsescu și imprevizibilitatea conduitei acestuia a fost principalul obstacol împotriva realizării ei.

Cronologic, ipoteza fuziunii dintre PNL și PD a precedat însăși formarea Alianței D.A. În căutarea de formule și soluții care să scoată PNL din declin și să-l transforme în actor sau coparticipant la o construcție cu sorți de izbândă

în fața PSD și să-l aducă la guvernare, Valeriu Stoica a lansat o serie de propuneri și proiecte politice, toate având un numitor comun – aducerea sub aceeași „umbrelă” a mai multor actori politici, fie sub forma alianței, fie a fuziunii. Ideea unei alianțe cu PD era preferată de Valeriu Stoica încă de pe vremea când se afla în funcția de președinte al PNL, în 2002. Ea s-a lovit însă și de refuzul multor liberali, dar mai ales al lui Traian Băsescu. Culmea, tocmai ideologia, respectiv apartenența la stânga a PD, era factorul care motiva reacția lui Traian Băsescu, pe atunci președinte al PD.

Retrospectiv, se poate spune că formarea Alianței D.A. a fost atât pentru Traian Băsescu, cât și pentru Partidul Democrat colacul de salvare politică și de relansare a acțiunii lor. În momentul constituirii Alianței D.A., PD ajunsese la cel mai scăzut nivel de încredere publică din istoria sa, presiunile Partidului Social Democrat amenințându-l cu dizolvarea.

Dezbaterile cu privire la fuziunea dintre PNL și PD au fost readuse în prim-plan de Valeriu Stoica după consumarea alegerilor locale din 2004, înainte de alegerile parlamentare. Fostul președinte al PNL pleda pentru o unificare rapidă a celor două formațiuni într-un partid de orientare populară.

Pe parcursul anului 2005, PNL și PD au lansat alternativă ideea fuziunii, s-au invitat reciproc la dezbateri pe această temă, pasându-și responsabilitatea unei decizii definitive. Practic, cele două formațiuni s-au ferit să vorbească fără echivoc despre fuziune. În mai multe rânduri discuțiile au fost deschise, dar din motive mai degrabă tactice decât din convingerea cu privire la viabilitatea unei asemenea formule.

Având o apetență pentru combinații politice, Valeriu Stoica a lansat de-a lungul timpului tot felul de proiecte

și a părut a căuta permanent formule diverse, câteva dintre ele chiar antagonice. Unele dintre ele s-au concretizat, dar altora le-a lipsit consistența și consecvența, la care s-a adăugat o „defazare” față de context și moment.

În februarie 2005, Valeriu Stoica a propus *Moțiunea pentru crearea polului politic de centru-dreapta*, susținând fuziunea imediată a PNL cu PD, urmând ca problema identității și afilierii europene a noului partid să fie discutată ulterior. La congresul desfășurat în aceeași lună, premierul Tăriceanu, ales președinte al PNL, nu respingea posibilitatea fuziunii, dar o amâna *sine die*. Discuțiile au continuat în vara anului 2005, la finele anului fiind lansată chiar ipoteza unei participări pe liste comune la următoarele alegeri europene de după aderarea României la UE. În februarie 2006, PD a preluat inițiativa, prezentând un calendar și etapele fuziunii, într-un demers ce lua prin surprindere și pune la PNL într-o ipostază reactivă.

Argumentele lui Stoica legate de fuziunea dintre PNL și PD urmăreau 4 direcții.

1. Primele erau legate de sistemul politic. Crearea unei entități politice de centru-dreapta era văzută nu doar ca o soluție de contrapondere la stânga reprezentată de PSD, ci și ca o formulă de echilibrare și simplificare a sistemului politic.
2. A doua categorie de argumente ținea de funcționarea Alianței D.A. și viza calitatea actului de guvernare.
3. Al treilea set de explicații se referea la viitorul celor două partide și la nevoia de stabilitate.
4. În fine, contextul european și politica europeană reprezentau un factor esențial, iar aderarea partidului rezultat din fuziune la PPE ar fi adus cu sine

avantajul sprijinului din partea celei mai puternice familii europene.

Unele sondaje de opinie erau folosite ca argument suplimentar în favoarea fuziunii. Într-un sondaj CURS din iunie 2005, 49% din votanții Alianței se pronunțau în favoarea fuziunii, 33% optau pentru păstrarea actualei formule și doar 11% considerau oportună separarea electorală a celor două partide. Câteva luni mai târziu, în februarie 2006, un sondaj INSOMAR arăta că majoritatea populației percepea acest demers ca neavând șanse de reușită (36% șanse mici, 20% nicio șansă).¹

Subiectul fuziunii a fost tranșat în februarie 2006, cu ocazia Delegației Permanente a PNL. Călin Popescu-Tăriceanu a prezentat o comparație sintetică între PNL și PD, pe trei seturi de criterii: criterii instituțional-normative, criterii ideologic-programatice și criterii legate de comportamentul pe scena politică. Acestea constituiau, în fapt, tot atâtea argumente împotriva fuziunii cu PD, pe fondul unei lipse de compatibilitate instituțională și ideologică. Cu aceeași ocazie, forul de conducere al PNL a adoptat o declarație în care a demontat argumentele în favoarea fuziunii și a concluzionat că, la momentul respectiv, nu erau întrunite condițiile necesare acesteia.

Totuși, ipoteza așa-zisei unificări a forțelor de dreapta nu a fost abandonată de Valeriu Stoica. Acesta împreună

¹ <http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/Politica/12742/Sondaj-CURS-PD-intrece-PNL.html>, http://www.euractiv.ro/uniunea-europeana/articles/displayArticle/articleID_5709/Sondaj-Romanii-cred-ca-fuziunea-PNL-PD-n-are-sanse.html.

cu Theodor Stolojan și câțiva apropiați (de ei și de Traian Băsescu) au fost autorii *Platformei politice liberale* mai sus-amintite.

În 7 decembrie 2006, Theodor Stolojan a anunțat înființarea Partidului Liberal Democrat, proiect la care ar fi aderat, după spusele acestuia, circa 11.500 de membri ai PNL. La data de 19 decembrie 2006, 24 de parlamentari au demisionat din PNL pentru a se înscrie în formațiunea nou înființată.¹

Pe 27 decembrie 2006 a fost depusă documentația pentru înscrierea noului partid format în jurul acestui nucleu, sub denumirea de Partidul Liberal Democrat. Cu această ocazie, Theodor Stolojan a declarat: „Pe data de 7 decembrie am luat decizia de a constitui Partidul Liberal Democrat. În 20 de zile, am depus la tribunal documentele pentru constituirea PLD. Este o performanță care se datorează grupurilor de inițiativă, care au dovedit că pot fi performante.” La rândul său, Călin Popescu-Tăriceanu a caracterizat PLD ca fiind „un surogat”, parte a unei construcții menite să creeze confuzie și să „torpileze” PNL și a apreciat că, prin colaborarea cu această formațiune, PD lansează semnale confuze și regretabile. „Nu cred că persoane care astăzi încearcă să construiască această formațiune de buzunar pentru PD – mă refer la PLD, platforma Stoica-Stolojan – reprezintă cu adevărat o forță politică sau un partid politic.”²

¹ http://www.realitatea.net/s-a-lansat-partidul-platformistilor_29001.html, http://www.realitatea.net/parlamentarii-platformisti-au-parasit-pnl_31463.html

² Ziuă, *PLD a depus actele*, 29 decembrie 2007.